

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 6 від 20.02. 2019 р.

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ

<i>підготовки</i>	Магістр
<i>галузі знань</i>	03 Гуманітарні науки
<i>спеціальності</i>	035 Філологія
<i>спеціалізації</i>	Германські мови та літератури (переклад включно)
<i>освітньо-професійної програми</i>	Мова і література (німецька). Переклад

Програма навчальної дисципліни «КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ» підготовки **МАГІСТРА**, галузі знань **03 Гуманітарні науки**, спеціальності **035 Філологія**, спеціалізації **Германські мови та літератури (переклад включно)**, за освітньо-професійною програмою **Мова і література (німецька)**.
Переклад.

Розробники:

Козак Софія Веніамінівна, доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент

Зубач Оксана Адамівна, доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент

Застровський Олександр Анатолійович, доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент

Рецензент:

Павлюк А. Б. доцент кафедри практики англійської мови, кандидат філологічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри німецької філології

протокол № 10 від 15.01 2019 р.

Завідувач кафедри Застровська С. О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету іноземної філології

протокол № 6 від 17.01 2019 р.

Голова науково-методичної комісії інституту Павлюк А. Б.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<i>Галузь знань:</i> 03 Гуманітарні науки <i>Спеціальність:</i> 035 Філологія <i>Освітня програма:</i> Мова і література (німецька). Переклад. <i>Освітній ступінь:</i> Магістр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів: 6		Роки навчання: 5
		Семестр: 10-й
		Лекції: 36
ІНДЗ: немає	Практичні (семінарські): 20 год. Лабораторні: -	
	Самостійна робота: 112 год.	
	Консультації: 12 год.	
		Форма контролю: екзамен (10-й семестр)

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	<i>Галузь знань:</i> 03 Гуманітарні науки <i>Спеціальність:</i> 035 Філологія <i>Освітня програма:</i> Мова і література (німецька). Переклад. <i>Освітній ступінь:</i> Магістр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів: 6		Роки навчання: 6
		Семестр: 12-й
		Лекції: 22
ІНДЗ: немає	Практичні (семінарські): 8 год. Лабораторні: -	
	Самостійна робота: 128 год.	
	Консультації: 22 год.	
		Форма контролю: екзамен (12-й семестр)

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Курс «Концептуальні засади перекладу» покликаний ознайомити студентів із теоретичними засадами та підходами до перекладу текстів різних жанрів, з принципами та методами перекладу, спрямованого на передачу максимальної точності змісту та авторської інтенції твору-джерела.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є морфологічні, синтаксичні та стильові особливості перекладу, знання яких дає можливість формувати перекладацьку компетенцію студентів.

Метою курсу є ознайомлення студентів з загальними засадами науки про переклад, систематизація знань студентів про переклад різножанрових текстів, отриманих на заняттях з практики мови, а також подальший розвиток навичок перекладу.

Основне завдання курсу – сформувати та вдосконалити навички перекладу у процесі навчання. Тісне поєднання теорії з практичними заняттями дасть студентам змогу оволодіти основними перекладацькими прийомами, а аналіз творчого доробку українських перекладачів розширить уявлення про можливості рідної мови для передачі іншомовних реалій та понять.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Вивчення цієї дисципліни передбачає оволодіння наступними компетенціями:

- ✓ здатність до збирання, аналізу й систематизації мовних фактів;
- ✓ оволодіння основними принципами, методами, способами та прийомами перекладу;
- ✓ оволодіння методами роботи з тлумачними, двомовними, електронними, а також online-словниками;
- ✓ вміння правильно обирати перекладацьку стратегію;
- ✓ оволодіння перекладацькими прийомами, що використовуються в усному послідовному та письмовому перекладі;
- ✓ вміння анотувати, реферувати та перекладати автентичні німецькомовні тексти українською мовою;
- ✓ вміння виконувати граматичні та лексичні трансформації в процесі перекладу текстів;
- ✓ вміння перекладати офіційні та ділові тексти;
- ✓ здатність здійснювати порівняльний аналіз художніх творів-оригіналів та творів-перекладів.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 3

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Практика мікроперекладу					
Тема 1. Морфологічні труднощі перекладу: ▪ переклад самостійних частин мови (іменників, прикметників, дієслів, числівників, прислівників, займенників); ▪ переклад службових частин мови (прийменників, сполучників, часток, артиклів)	30	6	3	19	2
Тема 2. Синтаксичні труднощі перекладу: ▪ загальні принципи перекладу порядку слів; ▪ переклад складносурядних речень; ▪ переклад складнопідрядних речень.	29	6	3	18	2
Разом за змістовим модулем 1	59	12	6	37	4
Змістовий модуль 2. Практика макроперекладу					
Тема 1. Функціонально-стильові труднощі перекладу: ▪ функціональні стилі і переклад; ▪ переклад художнього стилю; ▪ переклад публіцистичного та науково-технічного стилів; ▪ переклад побутового та військового стилів.	22	4	3	13	2
Тема 2. Індивідуально-стильові труднощі перекладу: ▪ індивідуальний стиль і переклад; ▪ індивідуальний стиль перекладача та адекватність.	21	4	3	13	1
Тема 3. Переклад як творчість: ▪ еквівалентність та розуміння перекладу як творчого процесу; ▪ рівні та одиниці перекладу; ▪ способи та прийоми перекладу.	19	4	2	12	1
Разом за змістовим модулем 2	62	12	8	38	4
Змістовий модуль 3. Практика перекладу ділового листування					
Тема 1. Переклад ділових листів: ▪ переклад листів-повідомлень; ▪ переклад листів-підтверджень; ▪ переклад листів-прохань; ▪ переклад листів-запрошень; ▪ переклад супроводжувальних листів.	30	6	3	19	2
Тема 2. Переклад письмових штампів та скорочень у діловому листуванні: ▪ еквіваленти ділових штампів; ▪ еквіваленти скорочень у діловому листуванні.	29	6	3	18	2
Разом за змістовим модулем 3	59	12	6	37	4
Усього годин	180	36	20	112	12

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Практика мікроперекладу					
Тема 1. Морфологічні труднощі перекладу: ▪ переклад самостійних частин мови (іменників, прикметників, дієслів, числівників, прислівників, займенників); ▪ переклад службових частин мови (прийменників, сполучників, часток, артиклів)	32	4	2	22	4
Тема 2. Синтаксичні труднощі перекладу: ▪ загальні принципи перекладу порядку слів; ▪ переклад складносурядних речень; ▪ переклад складнопідрядних речень.	28	3	1	21	3
Разом за змістовим модулем 1	60	7	3	43	7
Змістовий модуль 2. Практика макроперекладу					
Тема 1. Функціонально-стильові труднощі перекладу: ▪ функціональні стилі і переклад; ▪ переклад художнього стилю; ▪ переклад публіцистичного та науково-технічного стилів; ▪ переклад побутового та військового стилів.	22	3	1	15	3
Тема 2. Індивідуально-стильові труднощі перекладу: ▪ індивідуальний стиль і переклад; ▪ індивідуальний стиль перекладача та адекватність.	21	3	1	14	3
Тема 3. Переклад як творчість: ▪ еквівалентність та розуміння перекладу як творчого процесу; ▪ рівні та одиниці перекладу; ▪ способи та прийоми перекладу.	19	2	1	14	2
Разом за змістовим модулем 2	62	8	3	43	8
Змістовий модуль 3. Практика перекладу ділового листування					
Тема 1. Переклад ділових листів: ▪ переклад листів-повідомлень; ▪ переклад листів-підтверджень; ▪ переклад листів-прохань; ▪ переклад листів-запрошень; ▪ переклад супроводжувальних листів.	30	4	1	21	4
Тема 2. Переклад письмових штампів та скорочень у діловому листуванні: ▪ еквіваленти ділових штампів; ▪ еквіваленти скорочень у діловому листуванні.	28	3	1	21	3
Разом за змістовим модулем 3	58	7	2	42	7
Усього годин	180	22	8	128	22

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

Самостійна робота студента передбачає опрацювання наступних тем:

1. Завдання перекладу в сучасному суспільстві.
2. Термінологічні аспекти перекладу.
3. Рівні та одиниці перекладу.
4. Фонетичні труднощі перекладу.
5. Орфоепічні аспекти перекладу.
6. Практичні аспекти інтонації німецького речення.
7. Морфологія та синтаксис. Перекладознавчі аспекти.
8. Проблема відтворення власних назв та їх скорочень.
9. Полісемія, омонімія та метафоризація у перекладі.
10. Фразеологічні труднощі перекладу.
11. Засоби перекладу для досягнення адекватності.
12. Проблема еквівалентності у перекладі.
13. Труднощі перекладу синтаксису.
14. Загальні принципи перекладу порядку слів у простих реченнях.
15. Загальні принципи перекладу порядку слів у складних реченнях.
16. Проблеми перекладу підрядних речень різних типів.
17. Функціональні стилі і переклад.
18. Особливості перекладу науково-технічних текстів.
19. Особливості перекладу текстів офіційно-ділового стилю.
20. Особливості перекладу текстів публіцистичного стилю.
21. Особливості перекладу текстів побутового стилю.
22. Класифікація художніх текстів.
23. Специфіка художнього перекладу.
24. Принципи перекладознавчого аналізу художнього тексту.
25. Лінгвістична рецепція тексту.
26. Літературознавча інтерпретація.
27. Лінгвопоетичний аналіз.
28. Чинники неадекватності перекладу.
29. Моделі перекладу як творчого процесу.
30. Можливості та перспективи машинного перекладу.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ): -----

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 5

Поточний контроль (макс = 40 балів)				Підсумковий контроль (макс = 60 балів)			Загал. к-сть балів
Модуль 1 (макс = 30 балів)			Модуль 2 (макс = 10 балів)	Модуль 3 (макс = 60 балів)			
Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Самост. робота	МКР 1	МКР 2	МКР 3	
10	10	10	10	20	20	20	100

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 – 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

8. ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика / И. С. Алексеева. – СПб.: Союз, 2001. – 288 с.
2. Архипов А. Ф. Самоучитель перевода с немецкого языка на русский / А. Ф. Архипов. – М.: Высшая школа, 1991.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. М.: МО, 1975. – 237 с.
4. Батрак А. В., Котелкин В. П. Пособие по устному переводу (немецкий язык) / А. В. Батрак, В. П. Котелкин. – М.: Высшая школа, 1979. – 172 с.
5. Брандес М. П. Переводческая стилистика (немецкий язык) / М. П. Брандес. – М.: Высшая школа, 1988. – 127 с.
6. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы / В. С. Виноградов. – М., 1978.

7. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
8. Клюканов И. Э. Психолінгвістическіе проблемы перевода / И. Э. Клюканов. – Калинин: КГУ, 1989. – 74 с.
9. Коваль А. П. Культура ділового спіл мовлення: писемне та усне спілкування / А. П. Коваль. – К.: ВШ, 1982. – 288 с.
10. Ковганюк С. Практика перекладу / С. Ковганюк. – Харків: Наука, 1989. – 219 с.
11. Комисаров В. Н. Слово о переводе / В. Н. Комисаров. – М, 1973.
12. Комисаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комисаров. – М: Высшая школа, 1990.
13. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2002. – 424 с.
14. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – Київ: Вища школа, 1982.
15. Крупнов В. Н. В творческой лаборатории переводчика / В. Н. Крупнов. – М.: МО, 1976. – 190 с.
16. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания / Л. К. Латышев. – М: Просвещение, 1988.
17. Левицкая Т. Р. Проблемы перевода / Т. Р. Левицкая. – М.: МО, 1976. – 205 с.
18. Марчук Ю. Н. Проблемы машинного перевода / Ю. Н. Марчук. – М.: Наука, 1983. – 232 с.
19. Мирошниченко В. В. Авторська концепція художнього твору: онтогенез і експансія / В. В. Мирошниченко. – Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 283 с.
20. Міщенко Л. А. Посібник з художнього перекладу до курсу «Теорія і практика перекладу» / Л. А. Міщенко, О. М. Турченко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 176 с.
21. Нелюбин Л. Л. Перевод и прикладная лингвистика / Л. Л. Нелюбин. – М.: Высшая школа, 1983. – 207 с.
22. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу / О. Д. Огуй. – Чернівці: Рута, 2004. – 256 с.
23. Основи перекладознавства: Навчальний посібник / За ред. А. Є. Нямцу. – Чернівці: Рута, 2008. – 312 с.
24. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М: Международные отношения, 1974.
25. Рильский М. Ф. Искусство перевода / М. Ф. Рильский. – М: Советский писатель, 1986.
26. Latyschew L. K. Übersetzungslehre in Wort und Beispiel / L. K. Latyschew. – М: Международные отношения, 1981.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Рівні та одиниці перекладу.
2. Способи та прийоми перекладу.
3. Морфологічні аспекти перекладу. Переклад іменників.
4. Переклад займенників.
5. Переклад прикметників.
6. Переклад числівників.
7. Переклад дієслів.
8. Синтаксичні аспекти перекладу. Принципи перекладу порядку слів у простих реченнях.
9. Загальні принципи перекладу складних речень.
10. Проблеми перекладу різнотипних підрядних речень.
11. Індивідуальний стиль і переклад.
12. Функціональні стилі і переклад.
13. Переклад текстів науково-технічного стилю.
14. Військовий переклад.
15. Переклад текстів офіційно-ділового стилю.
16. Переклад текстів публіцистичного стилю.
17. Переклад текстів побутового стилю.
18. Особливості художнього перекладу.
19. Чинники неадекватності перекладу.
20. Моделі перекладу як творчого процесу.
21. Переклад малих літературних жанрів.
22. Переклад великих літературних жанрів.
23. Відтворення часового простору та рис літературного напрямку у перекладі художнього твору.
24. Відтворення індивідуального стилю автора художнього твору.
25. Переклад поезії.